

DE ZIEL VAN EUROPA

Helene Timmers

Een motto! Ik heb nooit geweten dat Europa een motto heeft. Om ruzie onder de leden te voorkomen is het in een taal opgesteld die niet meer gesproken wordt, het Latijn. Het motto luidt: *In varietate concordia*. Er is een officiële Nederlandse vertaling: *verenigd in verscheidenheid*. Ik snap wel dat deze tekst nooit is blijven hangen. Hij klinkt oubollig degelijk, je struikelt over de woorden en mist de verbinding. Tijd om eens naar het origineel te kijken, in *varietate concordia*. Bij *concordia* denk ik eerder aan harmonie. Kijk, daar zit al gelijk meer muziek in. In dat ene woord klinken alle verschillende Europese stemmen door, die vervolgens samen tot een mooi geheel komen.

Europa is wat wij ervan maken

En dan dat 'verscheidenheid'. De keuze voor dit woord zette me op het verkeerde spoor. Ik nam aan dat het motto uit de beginjaren van een gezamenlijk Europa stamde en daardoor een ouderwetse klank kreeg. Het motto blijkt echter pas in 2000 uitgedacht te zijn. Dan kan je het hedendaagser interpreteren, in termen als diversiteit of pluraliteit. De multiculturele samenleving mag erin door klinken, waardoor je niet alleen uitdrukt dat er tussen de landen verschillen zijn, maar ook binnen de landen. Harmonie in diversiteit. Daar kunnen we mee verder!

Bij de oprichting van de voorouder van onze Europese Unie, de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal, stelde de Franse minister van Buitenlandse Zaken met de Luxemburgse naam Schuman in vloeiend Engels: 'Europe must acquire a soul.' Europa, deze nieuwe internationale onderneming, heeft een ziel nodig.

Al vanaf het begin is het dus duidelijk dat een verenigd Europa meer behelst dan een optelsom van economische belangen. Meer dan een oppervlakkige politieke samenwerking. Europa verdient bezieling en enthousiasme. Europa moet gaan leven.

De eenwording van Europa is verbonden met een ideaal dat voortvloeit uit het bloedige verleden: nooit meer oorlog. De oorlogen en strijd die het continent getekend hebben, transformeren in een zoektocht naar het gemeenschappelijke. Wat verbindt de Europese landen met elkaar en hoe kunnen de bewoners vriendschappelijk samenleven? Waar precies kunnen we die ziel van Europa vinden? Ligdt die in gedeelde waarden? Of slechts in gezamenlijke instituties? In de samenlevende bewoners? Wat is Europa eigenlijk? Het is niet enkel een aantal landen die

op hetzelfde continent liggen en die een gemeenschappelijke geschiedenis delen. Het gezamenlijk verleden wijst naar een Europese identiteit in alle diversiteit.

De grote oorlogen van de twintigste eeuw behoren tot het verleden, waarmee het ideaal dat Europa verbindt - nooit meer oorlog - achterhaald lijkt. Dat neemt niet weg dat we een gedeelde problematiek hebben. In verschillende Europese landen hebben terroristen toegeslagen. De financiële crisis kent geen grenzen en de klimaatverandering beperkt zich niet tot een enkele regio. Deze problemen zijn te groot om door afzonderlijke natiestaten opgelost te worden, hier vinden we alleen een uitweg als we het samen aanpakken.

Tegelijkertijd is Europa meer dan de optelsom van de afzonderlijke volkeren, bij elkaar gehouden door gezamenlijke problematiek. Het wordt boven alles gedragen door de onderliggende waarden die we delen. Daarbij denk ik aan duurzaamheid, democratie, pluralisme, vrijheid. Gelijke rechten. Een maatschappij waar burgers van verschillende pluimage samenleven. Een droom van vrede. Deze waarden vormen de ziel van Europa. En deze ziel wordt belichaamd in ons, Europese burgers. Met een knipoog naar Augustinus: Wij zijn de ziel van Europa. Europa is wat wij ervan maken! Dat is de meerwaarde van één Europa, boven een Europa dat alleen een economisch doel dient.

Populisten stellen deze waarden ter discussie en wijzen opvallend genoeg juist die diversiteit die de kern vormt van Europa af. Populisme trekt scherpe scheidslijnen tussen mensen, maakt onderscheid tussen hen die bij het volk horen en zij die daar geen deel van uitmaken. Populisten staan voor een identiteitspolitiek die botst met de pluralistische Europese grondtoon en zijn wantrouwig ten opzichte van Europese idealen en solidariteit. Daar moeten we ons tegen teweerstellen. Laten we het Europese motto hier in stelling brengen: harmonie in diversiteit.

Het kost nog wel eens moeite om van Europa te houden. Laten we de regeltes, de geldverspilling, het circus met rechte bananen en kromme komkommers op de koop toe nemen. In aansluiting bij 'onze' spitzkandidaat, Bas Eickhout, wil ik dit nog zeggen: We zijn trots op wat Europa heeft bereikt. Nu willen we een groener, duurzamer en socialer Europa. In harmonie en met diversiteit kunnen we vormgeven aan een samenleving waar burgers in alle schakeringen thuis zijn. Daarom: ga stemmen!

Helene Timmers is secretaris van het bestuur van De Linker Wang. Op deze plek schrijven de bestuursleden Martin Damen, Job de Haan en Helene Timmers om beurten een column.